

Redagowanie tekstów naukowych

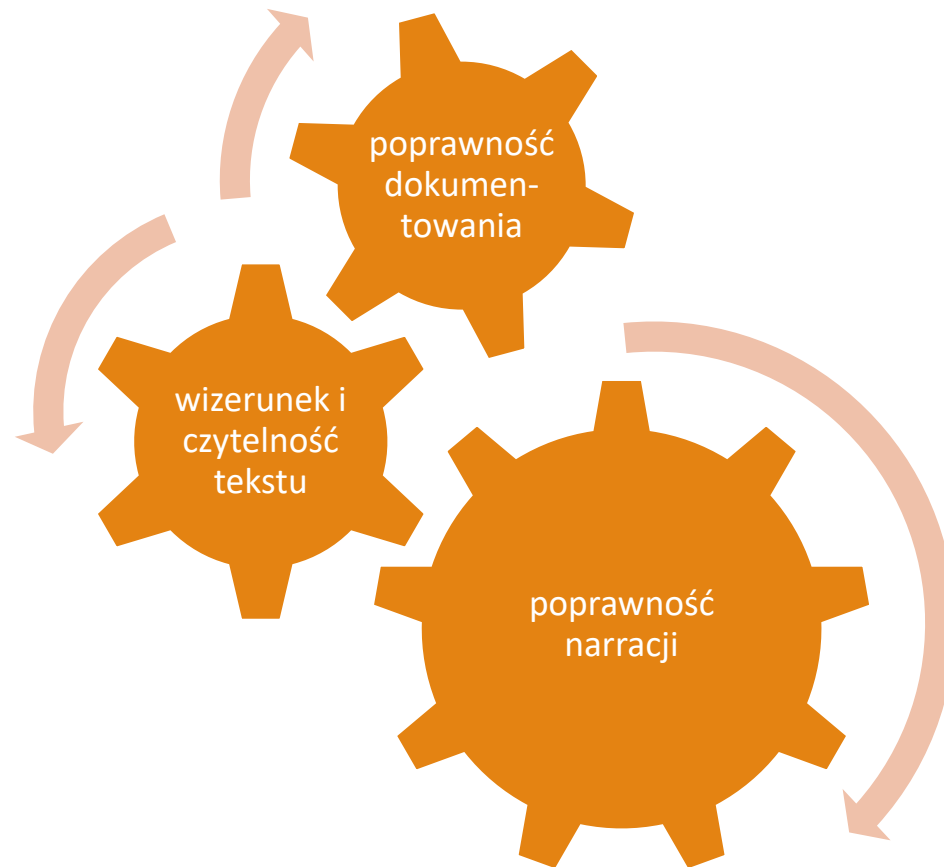
Metodyka pracy naukowej

Tomasz Poskrobko

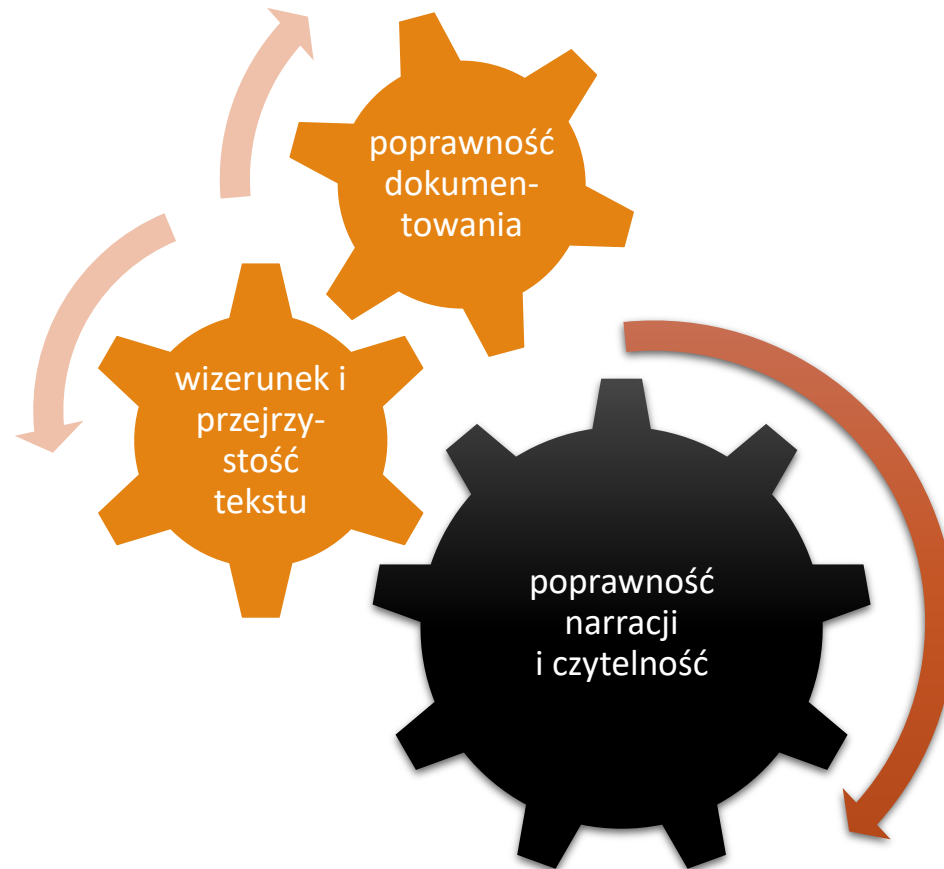
Pojęcie elegancja tekstu naukowego

- Elegancja tekstu naukowego, obejmującym te cechy, które nie muszą być brane pod uwagę w piśmiennictwie nienaukowym.

Cechy tekstu naukowego

Cechy tekstu naukowego

Poprawność narracji

- Cechą charakterystyczną tekstów naukowych jest ich specyficzny język (inny w każdej dyscyplinie naukowej) oraz kompozycja tekstu umożliwiająca jego szybkie czytanie akapitami.
- Tekst powinien być napisany językiem zrozumiałym dla czytelnika, do którego jest adresowany.

Poprawność narracji

- Akapit:
 - jest to zakończona myśl, wyrażona zdaniem, przedstawiająca określoną treść (zagadnienie), bez własnego tytułu,
 - rozpoczyna zdanie wyrażające istotę prezentowanej myśli,
 - nie może zawierać kilku myśli,
 - nie może zawierać nieskończonej myśli (jednej myśli nie należy dzielić na akapity),
 - akapitu nie można rozdzielać rysunkami lub tabelą.

Poprawność narracji

- Zdanie:
 - jest to zakończona myśl wyrażona słowami,
 - powinno się rozpoczynać słowem najbardziej istotnym dla zawartej w nim myśli (szczególnie pierwsze zdanie w akapicie),
 - nie powinno zawierać kilka myśli (w elegancko napisanym tekście unika się zdań złożonych, a w ogóle nie stosuje się zdań potrójnie złożonych),
 - zdania nie wolno rozpoczynać skrótem. Szczególnie nieeleganckie jest rozpoczynanie skrótem pierwszego zdania w akapicie

Zasada jednolitości osoby narratora

- Tekst naukowy powinien być narracją autorską, wyrażoną w jednej formie osobowej. Najłatwiejszą i powszechnie stosowaną jest forma bezosobowa.

Zasada braku cech emocjonalnych

- tekst naukowy powinien być stylem „twardym”, nie przekazującym emocji

Zasada dostosowania czasu do zdarzenia

- nie należy napisać, że znany autor, dawno już nieżyjący „pisze” albo „ankieterzy odpowiadają”, chociaż badania były prowadzone kilka lat przed ukazaniem się publikacji

Zasada spójności tekstu

- teksty pomocnicze i uzupełniające powinny służyć: przedstawieniu (opisaniu, wyjaśnieniu) problemu naukowego oraz weryfikacji przyjętych tez/hipotez.
- Wszelkie inne „wypełniacze” są zbędne, pogarszają elegancję tekstu naukowego.

Zasada pomocniczości ilustracji

- Tekst główny powinien być tak napisany, aby był zrozumiały bez analizowania zamieszczonych w nim ilustracji.
- Zatytułowanej partii tekstu (od rozdziału, do punktu) nie można zakończyć ani wyliczeniem, ani rysunkiem, ani tabelą.

Zasada korzystania ze źródeł naukowych

- W tekście naukowym preferowane są dane źródłowe zaczerpnięte z recenzowanej literatury naukowej, roczników lub encyklopedii
- Nie należy powoływać się na informacje niezweryfikowane pod względem naukowym, a szczególnie na doniesienia prasowe, niezweryfikowane informacje Internetowe

Zasada drugiego planu cytatów i tekstów kompilowanych

- Wykorzystywane cudze myśli lub już opublikowane własne poglądy powinny być na drugim planie wobec autorskiej narracji. Łącznie takie „wtrącenia” nie powinny przekraczać 30% tekstu.
- Cytaty z literatury obcojęzycznej muszą być przetłumaczone i podane tylko w języku polskim z podaniem w przypisie imienia i nazwiska tłumacza lub w języku obcym i języku polskim, jeżeli autor uważa, że język polski nie w pełni oddaje istotę treści wyrażonej w cytacie

Zasada przywoływania autorów

- Podaje się pełne pierwsze imię i nazwisko, przy czym:
 - pełne imię podaje się jedynie przy pierwszym przywołaniu
 - przy kolejnych przywołaniach podaje się jedynie pierwszą literę imienia.
 - jeśli autor przywoływany jest po raz wtóry w tym samym podrozdziale można podać jedynie nazwisko

Zasada nie odnoszenia się do innych partii tekstu

- nie stosuje się odniesień do tego, co już zostało napisane
- o tym, co zostanie napisane lub wyjaśnione w dalszej jego części tekstu informuje się jak najzwężle.

Zasada informowania o zamkniętym lub otwartym wyliczeniu

- Informację o zamkniętym lub otwartym (nie dokończonym, przykładowym) wyliczeniu w zdaniu podaje się przy pomocy słowa „między innymi” lub spójnika oraz przecinka.
- Przykład:
 - wyliczenie zamknięte: W systemie zarządzania środowiskiem stosuje się instrumenty prawno-administracyjne, ekonomiczne i społeczne.
 - wyliczenie otwarte: W systemie zarządzania środowiskiem stosuje się instrumenty prawno-administracyjne, ekonomiczne, dobrowolne porozumienia.
 - wyliczenie otwarte: W systemie zarządzania środowiskiem stosuje się między innymi instrumenty prawno-administracyjne i ekonomiczne.

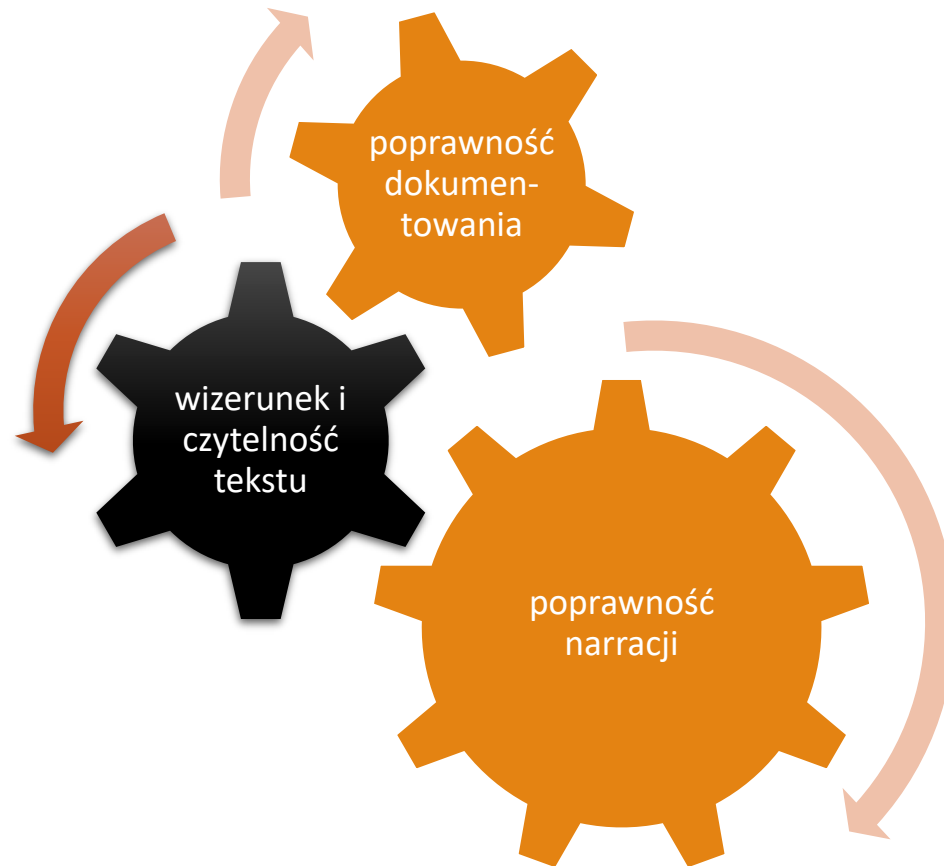
Zasady pisania liczebników

- W tekstach naukowych, nie będących tekstami z matematyki, fizyki lub ekonometrii stosuje się następujące zasady:
 - Liczebniki od jednego do dziesięciu pisze się słownie,
 - np., pięć, trzy;
 - Liczebniki, które nie wymawia się w mianowniku pisze się słownie,
 - np. siedemnasty, dziewięćdziesiąty,
 - Liczebniki wyrażające miary zawsze pisze się cyfrą,
 - np. 2 zł, 7 m.
 - Nie umieszcza się obok siebie dwóch liczebników
 - np. w roku 2006 3,7% ...,
 - Cyfry nie dzieli się na dwa wiersze

Inne elementy elegancji tekstu

- W tytułach nie używa się skrótów i nawiasów,
- W tekście unika się stosowania jakichkolwiek skrótów, a w ogóle nie stosuje się skrótów dziennikarskich,
 - np. w latach 90-tych,
- Skrótów nie umieszcza się obok siebie.
- Po zamknięciu nawiasu nie wskazane otwieranie następnego,
 - np., (...wynosiła 128%) [Rocznik, 2010],
- Nie robi się przypisów do tytułów,
- W wyliczeniach nie umieszcza się ilustracji (tabel, wykresów, rysunków),

Cechy tekstu naukowego

Podział tekstu

Teksty pomocnicze	Tekst główny
Wstęp	–
Teksty pomocnicze wprowadzone do tekstu głównego: <ul style="list-style-type: none">• przypisy,• odnośniki,• ilustracje:<ul style="list-style-type: none">– tabele,– rysunki (...)	1. Rozdział 2. Rozdział <ul style="list-style-type: none">2.1. Podrozdział2.2. Podrozdział<ul style="list-style-type: none">2.2.1. Paragraf2.2.2. Paragraf<ul style="list-style-type: none">2.2.2.1. Punkt2.2.2.2. Punkt
Zakończenie i/lub wnioski	–
Literatura	–
Spis tekstów pomocniczych w tekście głównym	–
Aneks	–

Spójność treści

- Każdy z elementów podziału tekstu głównego (od rozdziału do akapitu) oraz teksty pomocnicze i uzupełniające powinny służyć:
 - przedstawieniu (opisaniu, wyjaśnieniu) problemu naukowego,
 - osiągnięciu postawionego celu,
 - udowodnieniu postawionych tez lub weryfikacji przyjętych hipotez.
 - wszelkie inne „wypełniacze” są zbędne, pogarszają elegancję tekstu naukowego.

Zakres treści wstępu

- Elementy niezależne od charakteru i rodzaju publikacji, obowiązkowe w każdym wstępie:
 - krótkie przedstawienie (wprowadzenie do) problemu omówionego w pracy,
 - cel pracy,
 - omówienie konstrukcji i zakresu treści pracy.
- Elementy zależne od charakteru i rodzaju publikacji:
 - określenie przedmiotu badań,
 - teza (hipoteza) pracy,
 - omówienie aparatu badawczego, jeżeli nie znajduje się w rozdziale wstępnym,
 - omówienie stanu badań nad problemem w Polsce i na świecie,
 - zdefiniowanie podstawowych terminów, używanych w tekście, jeżeli nie zostały omówione w rozdziale wstępnym,
 - ocena materiałów źródłowych,
 - wskazanie grup czytelników, którym autor rekomenduje pracę.

Zakres treści tekstu głównego

- klasyczną formą tekstu naukowego jest struktura IMRAD
 - Introduction,
 - **M**ethods,
 - **R**esults,
 - and **D**iscussion.

Elementy pomocnicze tekstu głównego

- Zakończenie
 - Powinno stanowić syntezę tego, do czego doszedł autor pracy, stanowi zwięzłe podsumowanie pracy a nie zbiór ogólników. Może zawierać porównanie z osiągnięciami innych autorów.
 - Powinno zawierać stwierdzenie o stopniu udowodnienia tezy lub hipotezy oraz wnioski.
- Wnioski powinny:
 - podsumowywać osiągnięte wyniki badań,
 - wskazywać zależności między badanymi zagadnieniami, zjawiskami, obiektami,
 - proponować problematykę dalszych badań w omawianym zakresie oraz ewentualnych zmian stosowanych metod badawczych,
 - wskazywać możliwości zastosowania w praktyce otrzymanych wyników badań.

Elementy pomocnicze tekstu głównego - przypisy

- Przypisy stanowią wyodrębnioną część tekstu głównego. Są to wyjaśnienia i uwagi odnoszące się do poszczególnych wyrazów, zwrotów lub fragmentów tekstu oraz dane dotyczące literatury źródłowej. Przypisy dzieli się na:
 - rzeczowe – objaśniające i komentujące fragmenty tekstu głównego, np. zwroty, terminy naukowe. Mogą być:
 - polemiczne – polemika z poglądem przytoczonym w tekście, ale stanowiącym uboczny aspekt analizy (narracji),
 - dygresyjne – własne uwagi autora dotyczące omawianego zagadnienia,
 - odsyłające – nawiązujące do omówionych już zagadnień lub stanowiących treść dalszych rozważań;
 - słownikowe – podające znaczenie użytych, powszechnie nieznanym terminów;
 - bibliograficzne (źródłowe) – zawierające opis dokumentów, z których pochodzą informacje i cytaty zawarte w tekście głównym pracy.

Elementy pomocnicze tekstu głównego - przypisy

- W pracy naukowej przypisy należy umieszczać u dołu strony tekstu i oddzielając linią ciągłą o długości około 10-15 znaków. Powinny być pisane mniejszą czcionką o 2 punkty od wielkości czcionki tekstu głównego, zawsze z pojedynczym odstępem między wierszami.
- Odnośniki do przypisu w tekście numeruje się od 1 do n w rozdziale lub w całej pracy.

Elementy pomocnicze tekstu głównego

- Ilustracje tekstu - stanowią tekst pomocniczy wewnątrz tekstu głównego lub w aneksie, dlatego:
 - muszą być numerowane,
 - posiadać tytuł i źródło danych,
 - tylko ilustrują lub poszerzają informacje zawarte w tekście głównym, ale jej nie zastępują.
- Tabele lub tablice – są to zestawienia słowno-cyfrowe, tabele zawierają więcej cyfr, a tablice więcej opisu słownego. W pracy przyjmuje się jedną nazwę dominującej formy.
- Schemat – uproszczony rysunek techniczny obiektu (układu, systemu) przedstawiający zasadę działania, wzajemne połączenia lub rozmieszczenie elementów składowych oznaczonych zwykle umownymi symbolami graficznymi, dwuwymiarowy.
- Rysunek obiektu jest wykonany z zasadami rzutowania na wzajemnie prostopadłe płaszczyzny i normami rysunkowymi (trójwymiarowy).
- Wykres (diagram) – przedstawia zależności między wielkościami w określonym układzie i według konkretnej funkcji.
- Fotografia.
- Plan obiektu.
- Mapa (powinna posiadać siatkę odwzorowania kartograficznego oraz skalę odwzorowania).

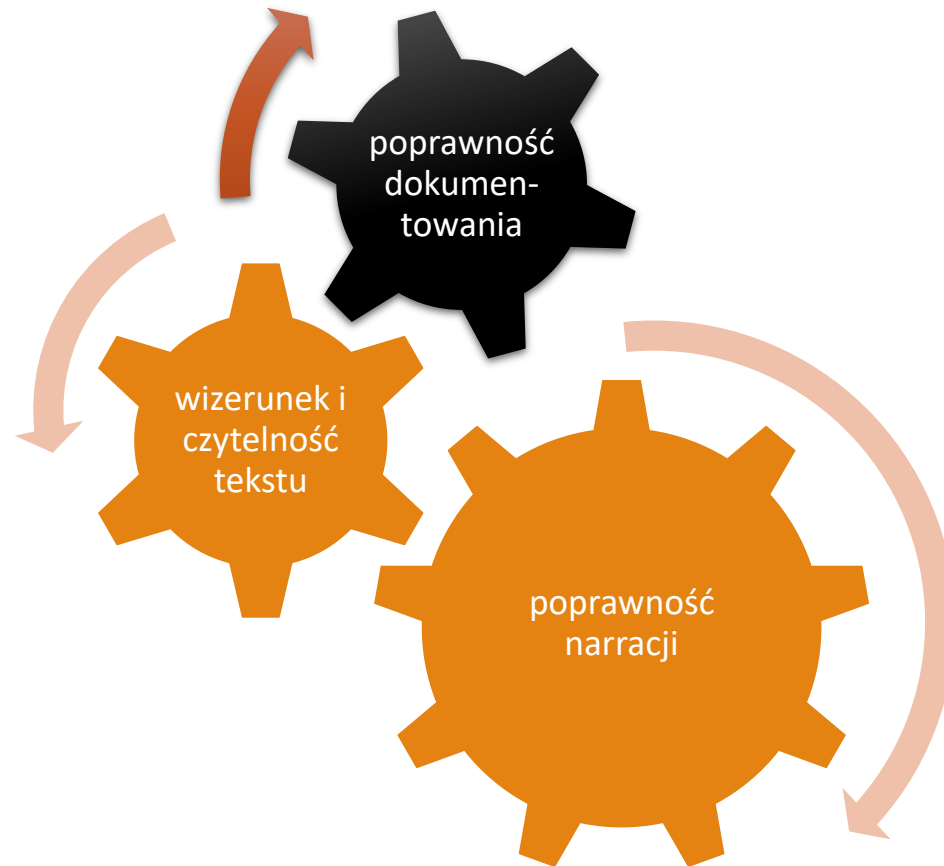
Elementy pomocnicze tekstu głównego

- Aneks to materiały uzupełniająco-wyjaśniające i/lub dane źródłowe dołączone do tekstu, służą do pogłębionego studiowania tekstu głównego. Przeznaczone są tylko dla wybranych czytelników, szczególnie zainteresowanych problemem. Aneks redaguje się zgodnie z zasadami redagowania tekstu głównego (np. opis tabel). Przy większej ilości załączników, należy je poprzedzić ich wykazem (spisem tytułów).
- Suplement to uzupełnienie treści opracowania o nowe wątki, pominięte w tekście, wyjaśnienie pewnych problemów zawartych w treści.
- Bibliografia – uporządkowany wykaz literatury wykorzystanej w pracy. Wykaz bibliografii musi być numerowany w przypadku cytowanego dokumentowania tekstu, przy innych sposobach dokumentowania pozycje bibliograficzne mogą, ale nie muszą być numerowane.
- Spis tabel (tablic)
- Spis schematów i wykresów

Elementy pomocnicze tekstu głównego - bibliografia

- Wszystkie pozycje podaje się w kolejności alfabetycznej, wg pierwszej litery nazwiska autora,
- Pozycje można podzielić na grupy, np.:
 - pozycje zwarte
 - pozycje ciągłe
 - akty prawne
 - źródła i bazy danych statystycznych
 - inne źródła internetowe

Cechy tekstu naukowego

Dokumentowanie tekstu

- Kiełczewski D., *Zrównowazona konsumpcja*, PWN, Warszawa 2007, s.117.
- Kiełczewski D., Matel A., Poskrobko T., *Project management in behavioural perspective – cognitive biases in the formulation of the aim of the project*, *Economics and Management* 8 (3) 2016
- Poskrobko T., Zielińska A., *Innowacje w krajach rozwijających się a zrównowazono rozwój*, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 409, Wrocław 2015, s. 277-294, DOI: 10.15611/pn.2015.409.21
- Poskrobko T., *Pojęcie rozwoju w teorii ekonomii*, [w:] S. Czaja (red.), *Współczesne kierunki rozwoju ekonomii*, Wyd. Diffin, Wrocław 2012.
- Rodrig D., *More on manufacturing convergence*, [data dostępu: 26.09.2012]
<http://rodrik.typepad.com/dani_rodriks_weblog/2012/07/more-on-manufacturing-convergence.html>

Dokumentowanie tekstu

- pierwszy przypis powinien zawierać kompletną informację o danym dziele
- gdy kolejne odwołanie dotyczy tej samej pozycji stosuje się:
 - Ibidem (Ibid.)
 - Tamże
- gdy odwołanie dotyczy pozycji już wcześniej cytowanej (ale nie bezpośrednio poprzedzającej) zapisuje się tylko początek odnośnika (np. autora i tytuł) oraz następnie:
 - op. cit.
 - dz. cyt.